

3. Російські повісті Тараса Шевченка (До історії створення)/ З. Кирилюк // Слово і час. – К., 2008. – №3. – С. 25-32.
4. Тарас Шевченко. Повісті. – Дніпропетровськ: Січ, 2003. – 690 с.

Муц С.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

ПСИХОЛОГІЗМ У ЗОБРАЖЕННІ ПЕРСОНАЖІВ У НОВЕЛІ ГІ ДЕ МОПАССАНА «ПАМПУШКА»

Мотив психологізму є досить актуальним і поширеним в світовій літературі. Цей фольклорний прийом творчо використовувався як в поезії так і в прозі. *«Психологізм-передавання художніми засобами внутрішнього світу персонажа, його думок, переживань, зумовлених зовнішніми і внутрішніми чинниками»*[2, с.292].

Гі де Мопассан — засновник жанру психологічної новели і водночас творець цих бездоганних зразків. Він досконало передавав художніми засобами внутрішній стан персонажа, немов художник згущував емоційні фарби і творив цілісну проникливу до душі літературну картину. Ім'я Гі де Мопассана стоїть поряд з іменами Стендаля, Флобера. Існувала усталена думка, що він був найкращим із зарубіжних новелістів ХІХ століття. Яскравим прикладом широкого використання у його творах психологізму є новела «Пампушка». Вона відкрила Мопассану двері до найпопулярніших видавництв, газети боролися за право друкувати його новели. «За одностайним визнанням всіх меданців, вона була визнаною найкращою новелою, а сам автор проголошений метром»[4, с.75]. Мопассан майстерно на декількох сторінках описав все лицемірство, низькість і боягузтво людей, які у спадщину одержуючи право бути вибраними, претендують на ту сходинку, що недосяжна для їх грішного життя та суперечить їхній зчорнілій моралі.

У творі Мопассан на психологічному тлі описує події, які сталися під час Франко-пруської війни. В одному диліжансі він звів «пристойних» панів і розпусну жінку. Пампушка – кличка жінки легкої поведінки, яка їхала зі знатними панями в одному диліжансі. Затримані німецьким патрулем, панове підштовхнули її на аморальний вчинок, а потім, отримавши результат, самі ж і засудили. «Мопассан викриває підлоту не тільки через дошкульні характеристики, а й через їхні власні репліки. Кожне слово, кожна фраза цих персонажів свідчить, що примітивні інтереси власників обмежуються або турботами про свої багатства, або плітками чи обговоренням поведінки сусідки»[4, с.85].

Диліжанс, у якому їхали, тікаючи від ворога, герої, символізував Францію. Цим самим автор зробив непомітний перехід від розповіді побутового змісту до всесвітнього рівня оповіді і виніс вирок усьому французькому суспільству. Показав весь психологічний спектр масштабної проблеми тогочасного життя. «Ідейну і стильову складність новели створила наявність у ній двох полюсів: зневажливо-насмішкуватого ставлення автора до боязливих і продажних буржуа та співчутливо-захопленого — до французьких патріотів, що відображено в авторській мові низько оціночних висловів» [1, с.217].

Одним із наскрізних прийомів психологізму твору є парадокс. Автор використовує його в повній мірі, протиставляючи «добродесних» громадян Руана і «порочної повії Пампушки (всі вони пасажири одного диліжанса), в результаті чого добро і зло повинні помінятися місцями. Також при описі пасажирів диліжанса всі «позитивні» герої отримують негативні оцінки безпосередньо у розповіді. Словами: «Обличчя в усіх були бліді й насуплені» автор робить загальну характеристику атмосфери і тим самим проектує читачеві майбутній характер подій.

Як не дивно, Пампушка нагороджується самими втішними визначеннями: «свіжа, рум'яна, чудові чорні очі, густі вії»[3, с. 333.], (хоча й тут автор нібито підштовхує нас до конфліктної ситуації, панів він описує з моральної сторони, а в Пампушці він зачіпає лише її зовнішній вигляд, ні слова не кажучи про її професію чи про її моральний бік). Подібними описами непомітно зображає своє ставлення до героїв і їхніх вчинків.

Своєрідний несподіваний колорит подій підкреслює характер героїв, акцентуючи на їх антигуманність та безморальність. Луазо — відчайдушний пройдисвіт, хитрий і життєрадісний, що уславився крутіємством та «поганючим вином», яке вигідно продавав державі. «Не менш

іронічно зобразив Мопассан і «демократа» Корнюде, «страхиття для всіх статечних людей, які лякаються його революційних думок»[4,с.82].

Аби досягти максимальної цікавості і широкої психологізації, Мопассан використовує різні контрасти: соціальні, побутові, релігійні і нарешті, моральні. Спочатку ми бачимо, що зголоднілі пани змушені говорити з Пампушкою, тому що лише у неї є кошик з їжею, якої вона, ніскільки не бентежачись, ділиться з високими особами. А закінчивши розповідь, автор проводить паралель з початком поїздки, тепер у всіх є їжа, крім Пампушки, та тільки ділитися з нею ніхто не буде, і залишається їй тільки одне – плакати. Таким фіналом автор викликав у читача майже фізичну відразу до буржуа, і співчуття до ображеної у своїх найкращих почуттях головної героїні. Змальований ганебний і водночас благородний вчинок Пампушки, а саме те, що вона піддалася німецькому офіцеру, дає можливість проаналізувати безчесність та безсоромність людей, що спонукали її на такий вчинок, а потім цуралися її, начебто боялися “нечистого дотику”» й лише холоднокрівно розглядали сльози дівчиці, що знеславилася. «Чутливий до людського страждання – і фізичного, і морального,- Мопассан разом зі своєю героїнею відчуває біль, обурення підлотою, мерзенністю пихатих і лицемірних панів» [4,с.84]. В епізоді повернення жінки з побачення, найкраще розкривається психологія людей, які відвернулися від неї.

Слід зазначити, що «Пампушка»-одна із найоригінальніших та найпсихологічніших новел Мопассана, «в якій серйозні роздуми автора, драматична ситуація поєднується з різновидами комічного-іронією, сатирою, гротеском»[4, с. 86].

Отже, через психологічні прийоми та образи ми можемо простежити ставлення та любов Гі де Мопассана до людей «маленьких» та неідеальних, проте здатних жертвувати собою заради батьківщини та високих ідеалів. Певним чином автор наголошує, що потрібно залишатися людьми в самих нелюдських умовах та впевнено і сміливо йти до своєї мети, не втрачаючи людської гідності та патріотизму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2т. Т.2: Л-Я/ За ред. Н. Михальської та Б.Щавурського. - Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2006.-864с.
2. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2/ Авт. -уклад. Ю.І.Ковалів.-К.: ВЦ «Академія», 2007.-624 с. (Енциклопедія ерудита).
3. Мопассан, Гі де. Твори: В 2 т.-К.: Дніпро, 1990.-Т.2: Наше серце, Сильна, мов смерть: Романи. Вибрані оповідання: Пер. з фр.-670 с.
4. Пашенко В.І. Гі де Мопассан: нарис життя і творчості. -К.: Дніпро, 1986.-230с. (Літературний портрет).

Харішин Н.

Науковий керівник – асист. Наливайко М. Я.

«ДІАЛЕКТИЗМИ У ТВОРАХ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА ТА МАРІЇ МАТІОС»

Жива мова народу є джерелом літературної мови. Вона формує, живить її. Підтвердження цієї думки знаходимо в Івана Огієнка, який зазначає: «Кожна літературна мова органічно виростає з мови живої народної так само, як юнак виростає з дитини»[3,с.28]. Бо, справді, «народнорозмовна мова – це невичерпне, вічно діюче джерело, з якого постійно надходить поповнення і на основі якого відбувається процес оновлення літературної мови»[2,с.38]. Тому й збільшується увага науковців до діалектної мови як феномену, що становить культурологічну сутність етносу.

Діалектна мова мала місце у дослідженні багатьох науковців-діалектологів. З – поміж них виділяють насамперед дослідження І.Г.Матвіяса, Й.О.Дзензелівського, С.П.Бевзенка, Ф.Т.Жилка та багатьох інших талановитих дослідників. Таким чином є підстави вважати, що діалектна мова описана достатньо, але не вичерпно, що чинить нашу працю актуальною.

Мета нашого дослідження полягає у з'ясуванні важливості діалектної мови у творчості буковинських письменників Ю.Федьковича та М.Матіос.

Діалектна мова характеризується відсутністю писаних для неї правил, переважно усною формою вияву і відносно обмеженою сферою вживання. Українська діалектна мова – це